

Kulturarven i lokalmiljøet

PLANLEGGING

REGISTRERING

FORMIDLING

SAMARBEID

Prosjektet Kommune(del)planer for kulturminner og kulturmiljøer skal gi gode eksempler på arealplanlegging på kommuneplannivå til bruk i kommunene.

Riksantikvaren har invitert ni kommuner til å delta i arbeidet for å utvikle eksempler på kommune (del)planer som et viktig verktøy for å ta vare på kulturarven.

Eksempelene vil være nyttige for kommunene når det gjelder kulturarv og arealplanlegging, og for bruk og vern av kommunens ressurser.

KONTAKTPERSON HOS RIKSANTIKVAREN:

Kristine Johansen

Tlf.: 22 94 04 00

www.riksantikvaren.no

KOMMUNEDELPLAN FOR KULTURMINNER I SARPSBORG

Målet for Sarpsborg kommunes arbeid med kommunedelplan for kulturminner er mer kunnskap om kulturminner og økt bevissthet om betydningen av kulturminnevern blant folk, innen næringslivet og i de politiske miljøene. For å nå dit, ser de for seg en prosess som involverer befolkningen gjennom arbeidet med kartlegging, tilrettelegging og formidling av et utvalg av kulturminner i kommunen.

Sarpsborg kommune begynte med å registrere og kartfeste kjente kulturminner og kulturmiljøer og som er verdt å ta vare på. Ulike tema innen forskjellige samfunnsområder skulle presenteres. Landbruk med spor etter gårder og jordbruksaktivitet var et område, samferdsel, handel, jakt og fiske, kraftproduksjon og andre teknisk-industrielle kulturminner var andre områder. De mange automatisk fredete kulturminnene i kommunen er registrert tidligere og for en stor del publisert.

Å prioritere mellom kulturminner er alltid en vanskelig prosess der mange interessenter ønsker å få gjennomslag for sitt syn. I Sarpsborg startet man med å se på hvilke kriterier som prioriteringen skulle bygge på. Et slikt kriterium var hvilke endringer kulturminnet har forårsaket i kommunen, et annet var om kulturminnene kunne fortelle tydelig nok om den kulturhistoriske utviklingen.

Kommunen hadde også fokus på de lokalt interessante kulturminnene; hva som er viktig for sarpingen og for innflytteren, hva som kan fortelle om lokalmiljøets historie og hva som har betydning for identiteten til de som bor der.

Foto: Arve Kjersheim, NIKU © Riksantikvaren

*Foto: Arve Kjersheim, NIKU ©
Riksantikvaren*

Regionalt interessante kulturminner skulle også vurderes, men da i et større geografisk perspektiv.

Problemstillinger som det skulle tas stilling til i prosessen, var bl.a. om kulturminnet var lokalisert i et pressområde for utbygging, videre hvordan vedlikeholds nivået var, om forfallet hadde kommet så langt at noe måtte gjøres, hva slags eierforhold det var og om kulturminnet allerede var tilstrekkelig vernet.

Viktige elementer i prosjektet var formidling til befolkningen og å engasjere så mange som mulig i arbeidet, samt debattene omkring hvilke kulturminner som var viktig og hvorfor. Det ble derfor avholdt et bredt anlagt oppstartsmøte, og deretter møter med de fire historielagene i kommunen. Innholdet på møtene var informasjon om og forankring av planarbeidet. Videre ble de som skulle delta i arbeidet informert om hvordan registreringen av kulturminner skulle gjøres og de fikk veiledning om utfylling av skjema og kartavmerking. Kommunen utarbeidet en database der registreringen og kartfesting kunne legges inn. Resultatet var 400 registreringer av viktige kulturminner og kulturmiljøer.

Dette arbeidet lå til grunn for utarbeidelsen av kommunedelplan for kulturminner. Tolv kulturminner/kulturmiljøer fra åtte ulike tema ble valgt som grunnlag i planen. Kommunedelplanen ble lagt ut til høring i februar 2005 og vedtatt mai 2005. I dag fins den på Sarpsborg kommune sin internettside. Noen av resultatene fra arbeidet med kommunedelplanen er at kulturminner som tema er mer fremme i ulike saker, befolkningen har fått mer kunnskap om kulturhistorien i Sarpsborg, og flere i kommuneadministrasjonen vet mer om kulturminneforvaltning og er blitt mer interessert i det. Når nye reguleringsplaner utarbeides, er det lettere å huske på og ta hensyn til kulturminnene.

Med bakgrunn i arbeidet med kommunedelplanen har kommunen laget en Kulturminneplakat for Sarpsborg som har fått en vid distribusjon.

KONTAKTPERSON I SARPSBORG KOMMUNE

Unni Mathisen unni.mathisen@sarpsborg.com

LENKER:

www.sarpsborg.kommune.no

søkeord: kulturminneplan